

absztrakt

Az **Absztrakt** a Közgazdaság- és Regionális Tudományi

Kutatóközpont tudományos hírlevele, amely közérthető és olvasható formában tájékoztat a központ három intézetében zajló munkáról, eredményekről, nyilvános programokról, közgazdaságtanról, regionális tudományról és a kapcsolódó tudományterületekről. Célunk, hogy betekintést nyújtsunk munkánkba és közelebb hozzuk a tudományt a mindennapi élethez.

[Absztrakt < latin: abstract (elvont) < abs-, ab- (el; határozói előtag l.) + traho (húz, von)]

IV. évfolyam 2. szám

2021. június 25.

KRTK-interjú

Talán nem meglepő, hogy az oktatásgazdaságtani kutatásairól ismert **Kertesi Gábornak** általános iskolai tanulmányai kezdetén meggyűlt a baja az oktatási intézményekkel. Tanuláshoz való hozzáállásában bekövetkezett fordulatot többek között olyan kivételes tudású pedagógiai szakembereknek tulajdonítja, mint a Radnótiban tanító egykori matektanárja. A Közgazdaságtudományi Intézetbe rögtön egyetem után szeretett volna bejutni, de ez csak 10 év múlva sikerült, azóta azonban rövid megszakításokkal 35 éve gazdagítja az intézeti kutatásokat. Szakmai életútjáról *Siposs Zoltánnal* beszélgetett. **Tovább**

Emlékkötet

KERTESI GÁBOR 70 ÉVES. Írások neki és róla

Köllő János, szerkesztő bevezetője:

„Ötvenedik születésnapján egy közös barátunk szép kaktusszal ajándékozta meg Gábort, nem minden céltzatosság nélkül. Tud szúrós, szakmai kérdésekben akár nyomulós is lenni.

Kétségkívül van benne valami a játszótéri Gáborkából, aki a homokozóba érve rövid vizsgálódás után határozottan közli: a homokvár így egy kalap ...t sem ér. A fundamentumoktól kell újjáépíteni! Vizesárok és alagút nélkül? Így belekezdeni sem érdemes! Ezt nem mindenki viseli jól a homokozóban. Három dolgot azonban meg kell hagyni. A homokvár tényleg sokkal szebb lesz, mint volt, Gábor előbb-utóbb megköveti az esetleg megbántódott játszótársakat, és a homokozóból kilépve átalakul azzá, ami volt és lesz: vidámságra hajlamos, életélvező emberré és figyelmes, igaz baráttá.”

Köllő János és Kertesi Gábor (balról)

A kötet letölthető a **KTI weboldaláról**.

Konferencia

Halpern László az MTA doktora, aki a közelmúltig a Közgazdaság-tudományi intézet tudományos igazgatóhelyettese, majd igazgatója, a Makrogazdaságtan és növekedés kutatócsoport vezetője, valamint a Közép-európai Egyetem professzora, a cseh jegybank tudományos tanácsadó testületének tagja, a londoni CPRE tudományos munkatársa és számos hazai és nemzetközi program szakmai vezetője volt, 70. életéve betöltését követően nyugdíjba vonult. Munkatársai, egykori tanítványai június 17-én megrendezett konferenciával ünnepelték e tekintélyes szakmai életutat. A kollegák által elhangzott előadások napjaink makrogazdasági kihívásait érintették. Az eseményt Giorgio Barba Navaretti (University of Milan), Carlo Altomonte (Bocconi University) és Michael Landesmann (Vienna Institute for International Economic Studies) kerekasztal-beszélgetése zárta, amelyen Halpern László munkásságának

szakmai jelentőségét értékelték. [A konferencia programja](#)

Kutatások

A koronavírus-járvány első hullámának hatása a foglalkoztatásra és a vállalatok árbevételére

Annak ellenére, hogy a korlátozó intézkedések Magyarországon csak március második felében léptek életbe, már az első negyedév egészére vonatkozó munkaerőpiaci adatok is aggasztó képet festettek. A várakozásoknak megfelelően az első és második negyedéves vállalati teljesítmények elmaradtak a korábbi szinttől. Bár az aggregált mutatók riasztó képet festenek, a mikrodatok alaposabb

vizsgálata azt mutatja, hogy a járvány nem egyformán sújtotta a társadalom egyes csoportjait. A diplomások könnyebben átvészelték a válságot. A külföldi és exportáló vállalatok nagyon jelentős, de főként csak átmeneti visszaesést szenvedtek el, ezzel szemben a belföldi tulajdonú vállalatok visszaesése lassabbnak, de tartósabbnak bizonyult. A társadalomnak azok a tagjai tudtak jobban alkalmazkodni a válsághoz, akik már a válság előtt is jobb helyzetben voltak. **Köllő János** és **Reizer Balázs** (KRTK KTI) *Közgazdasági Szemlében* megjelent tanulmányunkban egyéni és vállalati adatok segítségével vizsgálják a válság hatását. [Tovább](#)

A kötelező magánnyugdíjpillér három elemi modellje

Simonovits András (KRTK KTI) *Közgazdasági Szemlében* megjelent legújabb tanulmányában a 2010-ben felszámolt kötelezően választható magánnyugdíj rendszert helyezi vizsgálata középpontjába. Elemzését három téma köré csoportosítja. 1. Hogyan lehet megbecsülni a magánnyugdíjpillér 1998–2010 közötti hozamát? 2. Kinek érte meg 1998-ban önként belépni a magánnyugdíjpillérbe? 3. Miért nem éri meg a magánnyugdíjpillérből nyugdíjba menni 2020-ban? [Tovább](#)

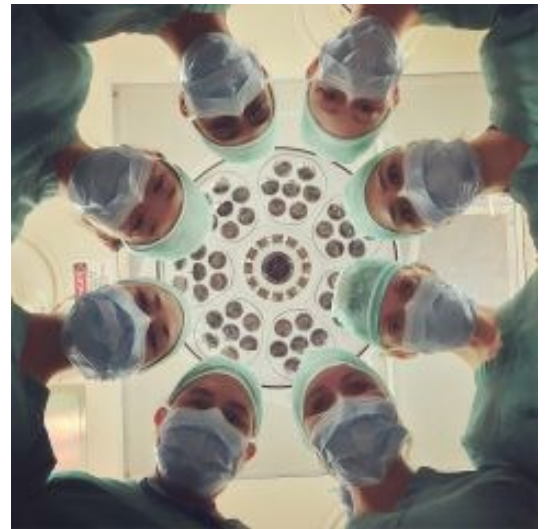
Gyermekegészség Magyarországon a 21. század második évtizedében

Kevés igazságtalanabb társadalmi egyenlőtlenséget ismerünk a gyerekeket érintő egyenlőtlenségeknél. **Kertesi Gábor** és **Hajdu Tamás** *KRTK KTI Műhelytanulmányként* megjelent jelentésükben átfogó képet adnak a magyarországi gyerekek egészségi állapotában fennálló társadalmi különbségekről. Jelentésük egymillió-nyolcszáz ezer 0–18 év közötti gyerekről és fiatalról szól. Ha hozzávesszük a szülőket és más együttélő családtagokat

is, akkor a gyermekes családok teljes népességét érinti: több mint négy milliő embert. A jelentés kiterjed olyan mutatókra is, mint a fogak állapota, a tinédzserkori terhesség, a túlsúlyra vonatkozó adatok, illetve a krónikus betegségek előfordulása. A szerzők ebben a műhelytanulmányban átfogó helyzetképpel szolgálnak, munkájukat későbbi változatokban szakirodalmi hivatkozásokkal és szakpolitikai ajánlásokkal bővítik majd. **Tovább**

Európai vesezsereprogram modellek

A vesezsereprogramokban felmerülő komplex, több kritériumot érintő optimalizálási problémák mind a gyakorlatban, mind a tudományos szakirodalomban jelentős figyelmet kapnak. Míg a szakcikkek az elméleti eredményeket jól áttekintik és szintetizálják, ez kevésbé igaz a gyakorlat bemutatására. **Biró Péter** (KRTK KTI) és szerzőtársai *European Journal of Operational Research*-ben megjelent tanulmányukban bemutatják a jelenlegi európai vesezsereprogramokban alkalmazott modelleket és módszereket. A legtöbb leírás nemzeti programokra vonatkozik, ugyanakkor a felbukkanó, nemzetek közötti programokra is kitérnek. A szerzők azt találják, hogy a modellek és módszerek eltérései egy-egy ország jellemzőinek, politikájának és etikai szabályrendszerének eltéréseire vezethetők vissza. A szintetizált technika a jövőbeli nemzeti és nemzetek közötti kezdeményezések sikeréhez járulhat hozzá. **Tovább**

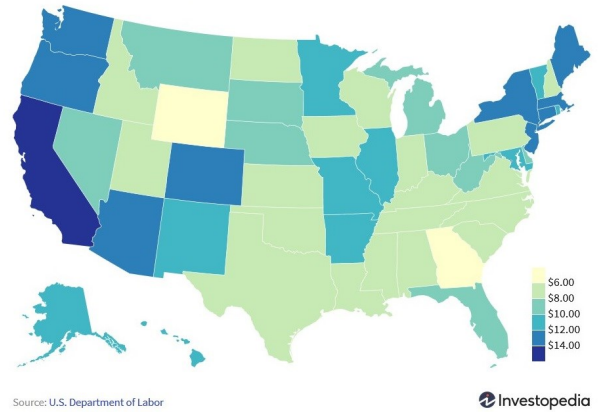
Élelmiszerexport bővülés a kelet-közép-európai országokban

A 2004-ben csatlakozott EU-tagállamok agrárélelmiszeri exportjának mutatóiból az látszik, hogy a kelet-közép-európai országok az EU-csatlakozást követően jól használták ki a külföldi piacokhoz való hozzáférés lehetőségeit. **Fertő Imre** (KRTK KTI) és szerzőtársai az *Eurochoices* című folyóiratban megmutatják, hogy 2004 óta miként nőtt a megfigyelt 11 országban – abszolút értékben és piaci

részedést tekintve – az EU-n belüli és a nemzetközi piacokra irányuló agrárélelmiszeri export. A bővülés legáltalánosabban a meglévő termékek meglévő partnerei között jelentkezett, bár egyes országokra a termékdiverzifikáció és a kereskedelmi kapcsolatok kiterjedése is jellemző volt. **Tovább**

Helyi minimálbérek az Egyesült Államokban

Az első városi minimálbér rendeletet Washingtonban hozták 1993-ban. Az ezt követő húsz évben nem volt sok hasonló beavatkozás az amerikai nagyvárosokban, majd az elmúlt 7 év alatt hirtelen 42-re bővült a városi minimálbért szabályozást bevezetőik száma. Ugyan az esetszám kutatási szempontból továbbra is alacsony és a szakirodalom is még csak kialakulóban van, **Lindner Attila** (KRTK KTI és UCL) és szerzőtársai a *Journal of Economic Perspectives*ben kísérletet tesznek arra, hogy bemutassák, milyen hatással van a bérek helyi környezethez való igazítása a munkaerőpiacra. Az első eredmények azt mutatják, hogy a hatások nem különböznek kirívóan az állami szintű szakpolitikai beavatkozásokétól: zömében a közepes vagy felső jövedelmi osztályokat érintő fogyasztói árak emelkedését és a munkaerőpótlás költségének kismértékű csökkenését lehetett megfigyelni. **Tovább**

Bérelőny a külföldi tulajdonú vállalatoknál

A multinacionális cégeknek helyet kínáló kormányzati intézkedésekkel kapcsolatban gyakran hangzik el a nemzet kiárusításának vádja, az idegen tőke által gerjesztett tudástranzfer képes azonban a negatív hatásokat ellensúlyozni és fellendíteni a régió gazdasági fejlődését. Ezt támasztja alá **Köllő János** (KRTK KTI), Boza István és Balácsi László *Journal for Labour Market Research*ben publikált empirikus kutatása is. A hazai lakosság felét magában foglaló

2003–2011 közötti paneladatokat elemzésével a kutatók azt találták, hogy a multinacionális vállalatok jelentősen magasabb béreket fizetnek, mint a hasonló hazai cégek, és azok alkalmazottai elveszítik bérelőnyük egy részét, amikor elhagyják a külföldi tulajdonú szektort. Ennek ellenére többet keresnek, mint kollégáik a hazai vállalkozásokban, ugyanakkor a belföldi cég alkalmazottai is profitálnak abból, ha vannak korábban multinacionális vállalatokban tapasztalatokat szerzett munkatársaik is. **Tovább**

Foglalkozáson belüli képesség használat nemi különbségei

Újabb kutatások azzal bővítették a nők és férfiak munkapiaci különbségeiről meglévő ismereteinket, hogy szakmakategóriákon belül eltér a nemek kognitív képességeinek használata, méghozzá a férfiak javára. Az állítás azért is meglepő, mert az gondolnánk, hogy az elvégzendő feladatok köre egy foglalkozáson belül közel azonos. **Pető Rita** és **Reizer Balázs** (KRTK KTI) *Journal of Population Economics*ben megjelent cikkükben annak járnak utána, milyen lehetséges mechanizmusok állhatnak az eredmények mögött. Kutatásuk alátámasztotta feltételezésüket, amely szerint a háztartási feladatok egyenlőtlen eloszlása szerepet játszik a munkahelyi teljesítményekben meglévő különbségekben. **Tovább**

Robert Wilson és Paul Milgrom (balról) **Forrás**

Milgrom és Wilson munkássága: bevezetés az aukcióelméletbe

A 2020. évi közgazdasági Nobel-díjasok az aukcióelmélet terén kifejtett munkásságért érdemelték ki az elismerést. Robert B. Wilson témavezetője Paul R. Milgrom volt Stanfordban, és ő immár a harmadik Nobel-díjas Wilson tanítványai közül. A mostani elismerésre a szakma már régóta számított, Milgrom munkássága százezren felüli hivatkozással kiemelkedő az elméleti közgazdászok között. **Biró Péter** (KRTK KTI) és Magyarokuti Gyula *Hitelintézeti*

Szemlében megjelent tanulmánya nemcsak bemutatja a két tudós eredményeit, de ismerteti a közgazdaságtan e területének múltját, majd a mérnöki közgazdaságtan és piactervezés interdiszciplináris területeinek rövid ismertetésével a témakör jövőjét is felvázolják. **Tovább**

A rurális innováció európai és hazai mintái

A rurális térség fejlődésének egyik kulcseleme az innováció. Amíg a városokban számos innováció van jelen, addig a rurális térségekben jóval kevesebb, és mértéke területenként eltérő. **Kézai Petra Kinga** (KRTK RKI) és Konczosné Szombathelyi Márta a *Tér – Gazdaság – Ember* idei első számában megjelent tanulmányának központi kutatási kérdése az, hogy a gyakorlatban bevált példák közül melyek képviselik a rurális innovációt Európában, illetve Magyarországon. Az ózdi mozgópostai szolgáltatás, az alcsútdobozi – *Smart Point* néven bevezetett – mozgó-bankautomata, vagy a Tata környéki *Emlékerdő* projekt egy-egy példa a hazai megvalósult innovációkból. A tanulmányból betekintést nyerhetünk az LEADER-programba, a közösség vezérelt helyi fejlesztések és az innováció kapcsolatának elméleti kérdéseibe is. **Tovább**

A hazai COVID-19-járványhullámok területi különbségei

Magyarországon 2020. március 4-én azonosították az első két koronavírus-fertőzöttet. Az első gyógyult március 12-én hagyta el a kórházat, míg az első haláleset március 15-én következett be. 2020. március eleje óta vizsgált egy évben három járványhullám alakult ki az országban, amelyek esetszámaiban, területi jellemzőiben, valamint a visszaszorításukra tett intézkedésekben jelentősek a különbségek. **Uzoli Annamária, Kovács Sándor Zsolt, Páger Balázs és Szabó Tamás** (KRTK RKI) *Területi Statisztikában*

megjelent tanulmányukban összehasonlítják a hazai járványhullámok jellemzőit és területi különbségeit járványtani és népegészségügyi adatok segítségével. A statisztikai vizsgálatok mellett az elemzés kitér a járvány várható egészséghatásaira és egészségügyi következményeire rövid, közép- és hosszú távon is.

Tovább

A telekocsizás utasszámának területi változásai az Oszkar.comon

A megosztáson alapuló gazdaságban a magánszemélyeket összekötő telekocsizás az infokommunikációs forradalom által népszerűvé vált közlekedési forma. A megosztáson alapuló gazdaság ernyőfogalma alatt működő platformok olyan összekötő szervezetek, amelyek lehetővé teszik, hogy a főként ismerősökkel, családtagokkal közös utazás elszakadjon ezektől a csoportoktól, és ismeretlenek között

menjen végbe. Ezt nevezi a téma egyik kiemelkedő kutatója, Juliet Schor ismeretlenek közötti megosztásnak (*stranger sharing*). **Bálint Dóra** (KRTK RKI) *Területi Statisztikában* megjelent tanulmányában áttekinti a korlátozások hatásait a telekocsiplatformon regisztrált utasforgalomra. Elemzéséből a lakossági viselkedés és a mobilitási korlátozásokhoz való viszonyulás számos jellemzőjére derül fény. **Tovább**

Kiútkeresés a digitális pénzügyi innovációk labirintusából

A versenyképességi célkitűzések igénylik a digitális fejlődés zavartalanságát, miközben a digitális pénzügyi innovációk előnyösebb működési feltételei nem veszélyeztethetik a pénzügyi közvetítőrendszer biztonságát. Fontos, hogy e folyamat során érvényesüljön az azonos tevékenységek azonos szabályozásának elve. E két érdek közötti egyensúlyteremtés kihívásairól, a COVID-19 világjárványnak az innovációs folyamatra gyakorolt gazdasági pénzügyi következményeiről szól **Kerényi Ádám** (KRTK VGI) és Müller János *Hitelintézeti Szemlében* megjelent tanulmánya. **Tovább**

A fejlődés és a fejlettség sokfélesége

A közgazdaságtani gondolkodásban az elmúlt fél évszázad során fokozatosan teret nyert az a nézet, miszerint újra kell gondolni a gazdaság feladatait és célját, fel kell adni a termelékenység és fogyasztás vég nélküli növekedésébe vetett hitet. Ezt a kezdetben még csak néhány elméleti kutató körében terjedő meggyőződést ma már több politikai döntéshozó is magáénak vallja, jóllehet a fenntarthatóbb gazdasági működésre való átállásnak számos korlátja van. A kérdés megvitatásában kulcsszerepet kap az, hogyan és mivel mérjük a makrogazdaság teljesítményét. **Lakóczai Csaba** (KRTK VGI) *Köz-Gazdaságban* megjelent elemzésében a különböző országok GDP-mutatóját veti össze olyan alternatív mutatókkal, mint a gazdasági jólét, az emberi jólét, a környezeti jólét vagy a boldog bolygó (*Happy Planet Index*) mutatója. **Tovább**

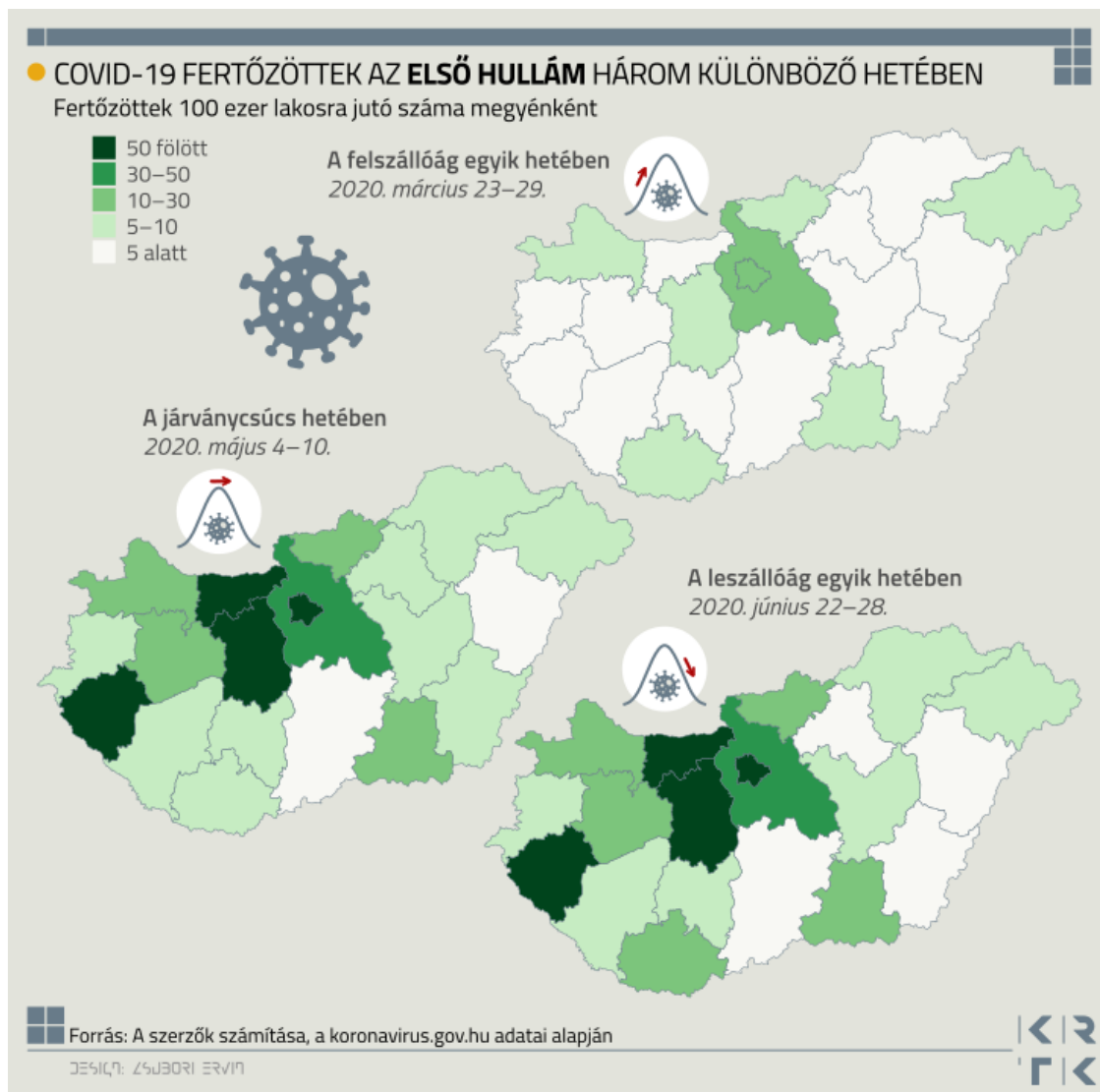
Kínai és indiai transznacionális vállalatok Magyarországon

A kínai és indiai közvetlen külföldi befektetések az ezredfordulót követően és különösen 2010 után a keleti nyitás politikájának köszönhetően indultak növekedésnek Magyarországon. A kínai befektetések állami vagy magántulajdonú vállalatokhoz köthetők, az indiaiak pedig magántulajdonú vállalatcsoportoktól vagy önálló vállalatoktól származnak. E vállalatok elsősorban zöldmezős beruházásokat vagy felvásárlásokat hajtanak végre Magyarországon. Az elmúlt évtizedben a kínai vállalatok inkább a felvásárlásokat (az autóiparban), az indiaiak pedig a zöldmezős beruházásokat részesítették előnyben.

Völgyi Katalin (KRTK VGI) *Statisztikai Szemlében* megjelent tanulmányában áttekinti a kínai és az indiai beruházások főbb jellemzőit, motivációit, ágazati megoszlását. **Tovább**

Színes statisztika

Cikkajánló

KRTK blog - Portfolio.hu

A KRTK a Portfolio.hu pénzügyi gazdasági hírportállal együttműködésben **közös blogot** indított, ahol a KRTK kutatói publikálják gazdaságelemzési írásaikat.

Lakóhelytől is függhet a koronavírus-fertőzés túlélési esélye – melyek a leginkább veszélyeztetett területek a járvány idején? Páger Balázs, Szabó Tamás, Kovács Sándor Zsolt, Uzzoli Annamária – 2021. június 17.

Mennyire fájna a költségvetésnek, ha szabadabban dönthetnének a nyugdíjba vonulásról? Íme a számok Simonovits András – 2021. június 12.

A klímaváltozásnak alig ismert veszélye: a terhességre és a fogantatásra is káros hatással van Hajdú Tamás 2021. június 4.

Hogyan befolyásolják a hírek az oltási hajlandóságot? Bíró Anikó, Szabó-Morvai Ágnes – 2021. május 29.

Számít-e a földrajzi távolság? Városok közötti nemzetközi tudományos együttműködések változása Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs 2021. május 23.

Elkerülhetetlen az autóipar átalakulása – tömeges leépítésekkel ez már nem úszható meg Túry Gábor 2021. május 11.

Nem ezt várták – Arab gazdaságok tíz évvel az arab tavasz után Szigetvári Tamás – 2021. május 4.

Lakóhelytől is függhet a koronavírus-fertőzés túlélési esélye – melyek a leginkább veszélyeztetett területek a járvány idején?

Mennyire fájna a költségvetésnek, ha szabadabban dönthetnének a nyugdíjba vonulásról? Íme a számok

A klímaváltozásnak alig ismert veszélye: a terhességre és a fogantatásra is káros hatással van

A tiszta lakás ára? A házimunka miatt keresnek kevesebbet a nők, mint a férfiak? Pető Rita, Reizer Balázs 2021. április 29.

Ha a munkába járókat oltanák, azzal mindenki jól járna Czaller László, Tóth Gergő, Lengyel Balázs 2021. április 23.

A koronavírus miatti gyógyszervásárlási pánik egyenlőtlenséget szül Elek Péter, Bíró Anikó 2021. április 15.

Járványszerűen terjed a koronavírus a tudományos életben Orosz Ágnes – 2021. április 9.

Hozzájárul-e a helyi élelmiszervásárlás a hazai gazdaság fejlődéséhez? Fertő Imre, Benedek Zsófia, Sente Viktória 2021. április 3.

Meglepő, mennyire sok magyar településen nehezíti meg az életet az alapvető szolgáltatások hiánya Mezei Cecília, Farkas Jenő Zsolt – 2021. március 26.

Programajánló

2021. július 1. 10.00 – 11.30 (online) Völgyi Katalin: **Japán és a megaregionális szabadkereskedelmi megállapodások**, VGI Műhelybeszélgetés **Regisztráció**

2021. szeptember 22–24. **IX. Falukonferencia – A vidéki Magyarország a pandémia korában**
Szervező: **KRTK RKI Helyszín: Pécs, Magtár, Dóm tér 6. Program**

Kiadó: Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont **Székhely:** 1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.

Szerkesztők: Balabán Zsuzsa, Siposs Zoltán **Olvasószerkesztő:** Patkós Anna

Feliratkozás/Leiratkozás